

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

Contemporary Theatre Creation Developing from The Northern Folk Song: Case Study of Sasiwipha Richardson

Wanasak Padungsestakit¹

¹Faculty of Fine and Applied Arts, Suan Sunandha Rajabhat University

ABSTRACT

The objectives of the study were: 1) to explore the processes of script making and contemporary Thai drama directing, which are developed from Northern Thai folksong, 2) to analyze the problems occurred, the procedures of script editing and the portrayal of contemporary Lanna dramas to the public.

For the study, the researcher has created and developed a drama based on Thai Northern folksong and biographies of four Thai Northern folk music masters, which are: 1) Mae-Kru Chansom Saithara, the Thai National Artist in the field of Performing Arts (Folksong) in 1996, 2) Mae-Kru Bua-sorn Thanornbun, the Thai National Artist in the field of Performing Arts (Folksong) in 2012, 3) Mae-Kru Bua-tong Kaewphan, 4) Mae-Kru Jampa Seanprom. The drama is newly portrayed through the eyes of the protagonist, Sasiwipha Richardson, an independent Lanna woman whose path to be a Thai Northern folk music master is not all roses. The new portrayal is formed by the protagonist's "memories" of her life, reflecting thoughts and experiences influenced by Lanna society and culture. The drama is deliberately told through the years passing by, joining social events and personal experiences together. It is, therefore, meant to be the biographies with involved factors that shape the protagonist's life and attitudes. These factors are such as families, friends, society, news, economics, etc.

The creation of this drama is a collaborative work based on idea sharing and analyzing between the researcher, the script writer and the Thai Northern folk music master. Furthermore, it is creatively created using knowledge on contemporary dramas, biographies of four Thai Northern folk music masters, Northern Thai folksong, videos and photographs. All of these elements lead to one fine and realistic drama script. It is then very convenient for the actress to perform as "a senior Thai Northern folk music master" effectively and realistically. Hence, the audiences could easily understand this particular character, resulting in constructive criticism, analysis and comparison. The audiences themselves could eventually develop new thoughts from the messages the drama intentionally displays.

Keywords : contemporary Lanna drama, Northern Thai folksong, Thai Northern folk music master, collaborative work

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

การสร้างสรรค์ละครล้านนาร่วมสมัยที่พัฒนาจากเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ:

กรณีศึกษาเรื่อง ศศิวิภา ริชาร์ดสัน

วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ¹

¹คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษากระบวนการสร้างบท และการกำกับละครร่วมสมัยที่พัฒนามาจากเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ 2) วิเคราะห์ปัญหาที่พบ วิธีแก้ไขบท และการนำเสนอละครล้านนาร่วมสมัยต่อสาธารณชน

ในโครงการนี้ผู้วิจัยสร้างสรรค์และพัฒนาละครจากเพลงพื้นบ้านภาคเหนือกับชีวิตประวัติแม่ครูเพลงขอจำนวน 4 ท่าน ได้แก่ แม่ครูจันทร์สม สายธรา (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2539) แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2555) แม่ครูบัวตอง แก้วฝั้น และแม่ครูจำปา แสนพรม ให้เป็นละครเรื่องใหม่ที่เล่าเรื่องผ่านมุมมองของตัวละครหลัก (Protagonist) คือ “ศศิวิภา ริชาร์ดสัน” หญิงล้านนาที่รักในอิสระกับเส้นทางอาชีพช่างขอที่ไม่ได้โรยด้วยกลีบกุหลาบ การเล่าเรื่องใหม่นี้ใช้วิธีการเล่าเรื่องเหมือนฉายภาพชีวิตของตัวละครที่เป็น “ความทรงจำ” ประสบการณ์ที่สามารถสะท้อนความคิดหรือประสบการณ์ ซึ่งสามารถทำให้รู้เรื่องราวชีวิตที่อยู่กับระบบวัฒนธรรมและสังคม อันมีเวลาเป็นตัวขับเคลื่อนและเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ทางสังคมกับเหตุการณ์ที่เป็นเรื่องส่วนตัว

การพัฒนาละครเรื่องนี้มีลักษณะการทำงานอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนรวบรวมความคิดและพัฒนาางานร่วมกันระหว่างผู้วิจัย ผู้เขียนบท และแม่ครูเพลงขอ สร้างสรรค์การแสดงจากวัตถุดิบหลากหลายลักษณะ ทั้งที่เป็นความรู้ละครร่วมสมัย ชีวิตประวัติแม่ครูเพลงขอจำนวน 4 ท่าน การขับเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ วิถีทัศน์ ภาพถ่าย ถูกผนวกเข้าเป็นละครเรื่องเดียวกัน ทำให้เกิดโครงสร้างของบทที่เอื้อต่อการปรับเปลี่ยนให้เหมาะกับนักแสดงที่เป็น “ช่างขอหญิงอาวุโส” ขับเน้นศักยภาพของนักแสดงให้แสดง (Perform) ได้อย่างน่าเชื่อและสมจริง

คำสำคัญ : ละครล้านนาร่วมสมัย, เพลงพื้นบ้านภาคเหนือ, แม่ครูเพลงขอ, การทำงานแบบประสานร่วม

บทนำ

เพลงพื้นบ้านเป็นส่วนหนึ่งในวัฒนธรรมที่เป็นงานวรรณกรรมมุขปาฐะ (Oral literature) ซึ่งรวบรวมร้อยกรอง และดนตรีเข้าด้วยกันสืบทอดกันจากปากต่อปาก และมีลักษณะเด่นอยู่ที่ความเรียบง่ายของถ้อยคำการร้อง และการแสดงออกการถ่ายทอดปากเปล่านี้ ถ้ามีการจัดวางจังหวะของคำ จังหวะของเสียง ก็จะก่อให้เกิดรูปแบบของร้อยกรองง่ายขึ้นเรียกว่า ร้องกรองมุขปาฐะ (Oral poetry) ซึ่งเป็นพื้นฐานร้อยกรองที่มีกฎเกณฑ์ในภาษาเขียน และมีความงามทางศิลปะร้องกรองมุขปาฐะอาจแบ่งตามรูปแบบสากลได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ มหาकाพย์ (Epic) เพลงพื้นบ้าน (Folk song) และคำคล้องจอง (Rhymes) ดังนั้นเพลงพื้นบ้านจึงเป็นการสืบทอดโดยการเล่าจากปากต่อปากอาศัยจากการฟัง และจดจำไม่มีการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร เป็นการแสดงถึงอารมณ์ และความรู้สึกโดยผ่านการร้องหรือเล่น นอกจากนี้เพลงพื้นบ้านยังถือได้ว่าเป็นผลงานที่สร้างขึ้นจากความรู้ในชุมชน ซึ่งสามารถถ่ายทอดความเชื่อ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมของท้องถิ่น ออกมาในรูปแบบของศิลปะการแสดง เช่น การรำ การละเล่น บทเพลงพื้นบ้าน เป็นต้น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นก็จะมีรูปแบบการแสดง และวิธีการนำเสนอที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ

ขอ เป็นเพลงพื้นบ้านล้านนาที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งถือได้ว่าเป็นมรดกอันเก่าแก่ และแพร่หลายอย่างมากในอดีต และดำรงอยู่จนถึงปัจจุบัน มีลักษณะเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะที่เด่นชัด คือ ได้ร้อง ได้จดจำ และสืบทอดกันจากปากต่อปากหลายชั่วอายุคน นอกจากนั้นขอยังเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ เป็นกระแຈงเงาสะท้อนให้เห็นถึงการดำรงชีวิตในด้านต่าง ๆ ของชาวล้านนาได้เป็นอย่างดีดังที่กล่าวถึง รวมไปถึงภาษาที่ใช้ในล้านนา คือ ภาษาคำเมือง หรือภาษาเหนือ นับว่าเป็นภูมิปัญญาทางภาษาที่บรรพบุรุษได้สร้างสม

ได้อย่างงดงาม ดังนั้น “ขอ” ในที่นี้เป็นภาษาคำเมืองมีความหมายว่า ขับ ขับร้อง ร้องเพลง หรือเพลงพื้นบ้านล้านนาชนิดหนึ่งที่มีการโต้ตอบกันในลักษณะของเพลงปฏิพาทย์ระหว่างชายหญิง (กนกรัตน์ สุชีสนธิ, 2551) นอกจากนี้เพลงพื้นบ้านภาคเหนือมีวัตถุประสงค์ในการแต่งที่ชัดเจน คือ แต่งขึ้นเพื่อใช้ในการอ่านเรื่องราวละคร นิทานพื้นบ้านหรือนิทานธรรมะ มีเนื้อเรื่องอ้างอิงตามนิทานต่างๆ เพื่อเผยแพร่ความรู้สู่คนในชุมชน เป็นสื่อที่สามารถแสดงเรื่องราว ความเชื่อความศรัทธา ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้นๆ ได้อีกด้วย ซึ่งเป็นการส่งต่อเรื่องราวความรู้และข่าวสาร ให้คนรุ่นหลังได้รับรู้ต่อไป อันจะเป็นการสร้างความสัมพันธ์ให้คนในชุมชนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันได้เป็นอย่างดี

การขับเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ “ช่างขอ” จะเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก เปรียบเสมือนหัวเรือใหญ่คอยควบคุมจังหวะดนตรี ลีลาการร้อง หรือเนื้อเรื่องให้เข้ากับสถานการณ์ ดังนั้น “ช่างขอ” จำเป็นต้องมีความรอบรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งดนตรี การขับเพลง ประสบการณ์ทั้งทางธรรมและทางโลก สามารถผสมผสานคุณสมบัติเหล่านี้เพื่อสร้างสรรค์บทขอ ขับขอให้มีความไพเราะและเยี่ยมไปด้วยคุณค่า เช่น แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ จะอ่านพระไตรปิฎกเป็นเล่มๆ แล้วมีการถอดความเพื่อแต่งบทขอ จึงทำให้เพลงขอของแม่ครูบัวซอนมีความโดดเด่นเรื่องพระธรรม ให้แง่คิดเตือนใจ มีสาระลึกซึ้ง เสียงของการขับขอมิลักษณะกังวาน ไพเราะ และลึกซึ้งจับใจ หรือครูแม่จำปา แสนพรม จะใช้ความจริงใจในการขับขอที่เน้นสีหน้าท่าทาง การแสดงแบบเอาใจคนดูเพื่อสร้างความสนุกสนาน และบางครั้งต้องปรับวิธีลีลาการขอให้เหมาะสมกับผู้ฟังที่ต่างบริบทด้วย เป็นต้น (สัมภาษณ์ จำปา แสนพรม, 2558) จากข้อความดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การขับขอมีกระบวนการแสดงเป็นลำดับขั้นตอน และ “ช่างขอ” จะต้องสามารถปรับเปลี่ยน

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ทั้งเนื้อหา วิธีการแสดง สีสภาพการขอ ให้น่าสนใจและสร้างความพึงพอใจให้กับผู้ฟัง ซึ่งคณะขอแต่ละคณะก็จะมีกลยุทธ์และวิธีการแสดงที่แตกต่างกัน มีเอกลักษณ์โดดเด่นไม่เหมือนกัน

แม่ครูจำปา แสนพรม เป็นศิลปินช่างขอหญิงหนึ่งเดียวในกรุงเทพมหานคร ที่ดำรงชีพด้วยอาชีพ “ช่างขอ” และมักจะพูดว่าตัวเองเป็น “ศิลปินพลัดถิ่น” ช่างขอให้คนในเมืองหลวงฟังไม่ใช่เป็นเรื่องง่าย เพราะทุกคนไม่สามารถฟังภาษาภาษาเมืองได้ ตัวเองจำต้องปรับเปลี่ยนวิธีการแสดงและช่างขอเรื่องที่ผู้ชมให้ความสนใจ ณ ปัจจุบัน แม่ครูจำปา แสนพรม เป็นครูแบบอย่างอันงดงามในการประกอบอาชีพช่างขอในสังคมเมืองที่ต่อสู้กับหรรสพและการแสดงอื่นๆที่ผู้ชมในปัจจุบันให้ความสนใจมากกว่า อุทิศตน และตั้งมั่นในการอนุรักษ์และสืบสานเพลงพื้นบ้านล้านนาในหมู่ของนิสิต นักศึกษา และชมรมศิลปวัฒนธรรมภาคเหนือของมหาวิทยาลัยในกรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังจัดตั้งโรงเรียนสืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา ณ โรงเรียนวชิรธรรมสาธิต กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นแหล่งศูนย์กลางการเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านล้านนาอันได้แก่ ดนตรีพื้นบ้านล้านนา การขับขอ ระบาย รำ ฟ้อน และภาษาล้านนาโบราณ เป็นต้น เปิดโอกาสให้ชุมชนบริเวณวัด และบุคคลทั่วไปที่สนใจเข้ามาเรียนโดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมในการเรียนใดๆทั้งสิ้น

จากเรื่องราวดังกล่าว ผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ละครล้านนาร่วมสมัย เรื่อง ศศิวิภา ริชาร์ดสันซึ่งพัฒนามาจากข้อมูลสัมภาษณ์ชีวประวัติแม่ครูเพลงขอที่มีชื่อเสียงและชำนาญการขับเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ แม่ครูจันทร์สม สายธรา (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2539) แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2555) แม่ครูบัวตอง แก้วฝั้น และแม่ครูจำปา แสนพรม ล้วนมี

ชีวิตแตกต่างจากหญิงล้านนาอื่น ๆ ที่มีความฝัน เลือกเส้นทางการใช้ชีวิตที่เป็นปัจเจก เสี่ยงสละ การฝึกฝนอย่างจริงจังจนนำไปสู่ความมุ่งมั่นในการขับขอมงานชิ้นนี้ผู้วิจัยจึงต้องการทดลองสร้างบท การแสดงที่พัฒนามาจากเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ คือ คำวและเพลงขอ เป็นการสร้างสรรค์การแสดงแบบชนบดดั้งเดิมสู่การแสดงร่วมสมัย ละครทดลองที่ต้องการนำเอาความรู้ในการตีความและกำกับละครแบบตะวันตกมาทดลองใช้ในการเล่าเรื่องชีวประวัติของศิลปินหญิงล้านนามีใจรักในเสียงเพลงพื้นบ้าน มุ่งมั่นในการดำรงชีพจากเพลงพื้นบ้านในกระแสสังคมปัจจุบัน การนำเสนอเรื่องราวลักษณะนี้น่าจะเป็นภาพสะท้อนชุมชน สังคม และความตั้งใจจริงของศิลปินหญิงล้านนาที่เชื่อในความฝัน รักในการทำงานศิลปะ ต่อมากลายเป็นผู้สืบทอดศิลปะการแสดงล้านนา ทำให้ผู้ชมปัจจุบันเข้าถึงศิลปวัฒนธรรมไทยได้ง่ายขึ้น เห็นคุณค่าศิลปะอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เข้าใจวัฒนธรรมวิถีชีวิต และการดำรงอยู่ของศิลปินพื้นบ้าน ละครร่วมสมัยเรื่องนี้จะเป็น “นวัตกรรมของวัฒนธรรม” ซึ่งเป็นการอนุรักษ์การขับร้องเพลงขอในรูปแบบการสร้างสรรค์เชิงพัฒนาอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษากระบวนการสร้างบท และการกำกับละครล้านนาร่วมสมัยที่พัฒนามาจากเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ
- 2) วิเคราะห์ปัญหาที่พบ วิธีแก้บท และการนำเสนอละครล้านนาร่วมสมัยต่อสาธารณชน

วิธีการศึกษาหรือการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการสร้างสรรค์ละครล้านนาร่วมสมัย: กรณีศึกษา เรื่อง ศศิวิภา ริชาร์ดสัน มีวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษากระบวนการสร้างบท และกำกับละครล้านนาร่วมสมัยที่พัฒนามาจากเพลงพื้นบ้าน

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ภาคเหนือกับชีวประวัติแม่ครูเพลงซอ 4 ท่าน แล้ววิเคราะห์ปัญหาที่พบ วิธีแก้ไขในการสร้างบท และเผยแพร่ละครล้านนาร่วมสมัยต่อสาธารณชน การวิจัยครั้งนี้เริ่มจากการศึกษา

1. ศึกษาข้อมูลเอกสาร ได้แก่

1.1 การเขียนชีวประวัติ เป็นการเขียนในสิ่งที่อธิบายถึงตัวเราซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับครอบครัว สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคมที่อาศัยอยู่ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และทัศนคติของผู้เขียน

1.2 วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของหญิงล้านนา ในกระแสโลกปัจจุบัน

1.3 เรื่องเล่าเกี่ยวกับชีวิตนางละคร ที่เล่าถึง ภูมิหลัง ความเป็นมาของแต่ละคน ทัศนะเกี่ยวกับ ความเป็นนักแสดง ความคิด ความเชื่อ ความสัมพันธ์ ระหว่างกันของนักแสดง และความรู้สึกต่อการมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

1.4 กลวิธีและเทคนิคในการแต่งเพลงพื้นบ้าน ภาคเหนือ หน้าที่และบทบาทของเพลงพื้นบ้านในฐานะ สื่อของชุมชน

1.5 การใช้กลวิธีของละครสมัยใหม่ ได้แก่ การใช้จินตนาการ (Imagination) การใช้มนต์สมมติ (Magic If) เพื่อเขียนบท และกำกับการแสดงทำให้ ตัวละครไม่เป็นแบบแผนตายตัว (Type Character)

2. ศึกษาภาพยนตร์ที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับชีวประวัติ ของศิลปินที่มีชื่อเสียง เพื่อศึกษากลวิธีในการเล่าเรื่อง และเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ ได้แก่ เรื่อง พุ่มพวง ดวงจันทร์ CoCo Chanel และ Ray ทั้งหมดนี้ ล้วนแสดงให้เห็นถึงเหตุการณ์สำคัญและความขัดแย้งใน มิติต่าง ๆ ที่ตัวละครต้องต่อสู้

3. สัมภาษณ์ชีวประวัติแม่ครูเพลงซอที่มีชื่อเสียง และได้รับการยอมรับทั้งในวงการศิลปะการแสดง จำนวน 4 ท่าน ได้แก่ แม่ครูจันทร์สม สายธารา (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2539)

แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2555) แม่ครูบัวตอง แก้วฝั้น และแม่ครูจำปา แสนพรม จากนั้น สังเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเป็นบทละคร

4. สร้างบทละครใหม่ซึ่งพัฒนาจากชีวประวัติของ แม่ครูเพลงซอ และเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ เพื่อสื่อสาร เรื่อง “ความเสรีกับเส้นทางชีวิตช่างซอหญิงที่ไม่ได้ รอยด้วยกลีบกุหลาบ”

5. นำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นบทละคร เพื่อเล่าเรื่องใหม่ ชื่อว่า “ศศิวิภา ริชาร์ดสัน” เป็นการ เล่าเรื่องในรูปแบบละครร่วมสมัย นำเสนอเหตุการณ์ ต่าง ๆ ในชีวิต แม่ครูเพลงซอ ผ่านองค์ประกอบของ การแสดง ดังนี้ ดนตรี การร้องเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ การแสดงแบบละครสมัยใหม่ โดยมีตัวละครหลักต่อสู้กับ อุปสรรค และการตัดสินใจแน่วแน่ที่จะอยู่บนเส้นทาง อาชีพช่างซอ

6. ส่งข้อมูลที่รวบรวมได้จากการสัมภาษณ์ แม่ครูเพลงซอ และการสังเคราะห์ข้อมูลให้กับผู้เขียน บท¹ และผู้แต่งบทซอ² พัฒนาเรื่องราวในการเล่าเรื่อง “ศศิวิภา ริชาร์ดสัน”

7. เมื่อได้บทละคร จึงนำบทละครไปทำงาน ร่วมกับนักแสดง ฝ่ายดนตรี และฝ่ายออกแบบเพื่อ การแสดง ฝึกซ้อมการแสดง

8. เผยแพร่ละครเรื่อง “ศศิวิภา ริชาร์ดสัน” ต่อสาธารณชน

9. รวบรวมข้อมูลผลประเมินการสื่อสารของ ละคร กระบวนการสร้างสรรค์ แล้วสรุปเขียนวิจัยให้ สมบูรณ์

¹ สร้างสรรค์ สันติมนีรัตน์ นักเขียนบทและนักแสดงอิสระ

² แม่ครูจำปา แสนพรม ผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสาน ศิลปวัฒนธรรมล้านนา วัดวรวิหารสมมติ กรุงเทพมหานคร (ศิลปินช่างซอที่เข้าร่วมโครงการวิจัย)

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่กระบวนการสร้างสรรค์ละครสั้นร่วมสมัย สรุปได้ดังนี้

1. ศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์เกี่ยวกับชีวประวัติศิลปินที่มีชื่อเสียงจำนวน 3 เรื่อง อันได้แก่ พุ่มพวง ดวงจันทร์ Coco Chanel และ Ray ซึ่งภาพยนตร์เหล่านี้ล้วนแสดงเรื่องราวของชีวิตของตัวละครที่ต่อสู้เพื่อความฝัน ทะเยอทะยาน และมีเจตจำนงในการใช้ชีวิตอย่างเสรี ตัวละครมักเติบโตมากับปัญหาเศรษฐกิจในครอบครัว หรือการอยู่อย่างของพ่อแม่ ทำให้มีชีวิตต้องผจญภัยกับโลกความจริงที่น่ารันทด การเลือกทางเดินชีวิตที่โดดเดี่ยว ส่งผลให้ตัวละครได้เรียนรู้เพื่อหนทางใหม่ที่ดีกว่า วิธีการดำเนินเรื่องในภาพยนตร์จะมีการสลับเรื่องราวในอดีตกับปัจจุบัน ทำให้ทราบถึงเหตุการณ์ต่างๆ สำคัญในชีวิตเปรียบเสมือนเป็นแรงขับเคลื่อนให้ตัวละครมีพฤติกรรม และมีวิธีการแสดงออกที่เป็นอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล นำมาสู่เรื่องราวต่างๆ ในชีวิต ผู้วิจัยสามารถสรุปลำดับการเล่าเรื่องที่มีลักษณะคล้ายกันของภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง ได้ดังนี้

- เรื่องราวของชีวิตครอบครัวในวัยเด็ก ครอบครัวมีฐานะยากจน พ่อและแม่ใช้เวลาส่วนใหญ่ไปกับการทำงานเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว ทำให้ไม่มีเวลาในการเลี้ยงดูลูก

- การไปผกผันกับผู้เชี่ยวชาญในงานลักษณะเฉพาะ เช่น การร้องเพลง การทำงานแฟชั่น ทำให้เกิดการเรียนรู้และเติบโตในเส้นทางอาชีพใหม่ของตัวละคร

- ชีวิตกับความรัก การสร้างครอบครัวใหม่ทำงานเพื่อหาเงินมาเกื้อหนุนให้ครอบครัวมีความสุข

- มีความมุนานะ พยายามฝึกฝนในอาชีพนั้นๆ เพื่อสร้างความเชี่ยวชาญในการทำงาน เป็นศิลปินที่เก่ง มีเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะไม่เหมือนใคร สร้างชื่อเสียงจนได้รับการยกย่องจากสังคม

2. วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลชีวประวัติของแม่ครูเพลงซอทั้ง 4 ท่าน ได้แก่ แม่ครูจันทร์สม สายธรา (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2539) แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2555) แม่ครูบัวตอง แก้วฝั้น และแม่ครูจำปา แสนพรม สรุปข้อมูลได้ดังนี้

พื้นฐานครอบครัว ของแม่ครูเพลงซอเหล่านี้มีความยากจน ใช้ชีวิตอยู่ในชนบทและสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ ผูกพันอยู่กับวัฒนธรรมชุมชน การศึกษาของแม่ครูเพลงซอทั้ง 4 ท่าน จบเพียงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 แต่มีใจรักชื่นชอบในการขับซอ จึงผันตัวเข้าสู่วิถีของเพลงพื้นบ้านด้วยการเข้าไปฝากตัวกับพ่อครูแม่ครู เมื่อมีวิชาความรู้มากพอก็ออกมาประกอบอาชีพซอ ในตอนหลังแม่ครูเพลงซอทั้ง 4 ท่าน ได้ออกเทปและอัดแผ่นเสียงเพื่อเผยแพร่ผลงานจนเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้ฟังเพลงซอเป็นอย่างมาก

การครองเรือน แม่ครูเพลงซอทั้ง 4 ท่าน มีหน้าตาผิวพรรณสวยงาม มีเสียงขับไพเราะ และมีปฏิภาณไหวพริบในการขับซอดี ทำให้ผู้ชายนานหลายตาเข้ามาข้องเกี่ยว แต่แม่ครูเพลงซอก็ดำรงอยู่ในจารีต ระวังเนื้อระวังตัว และรักเดียวใจเดียว ในกรณีของแม่ครูจำปา แสนพรม หย่ากับสามีจึงตัดสินใจหนีเข้ามากรุงเทพฯ แต่กรณีของแม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ ทุ่มเทด้วยการหยุดประกอบอาชีพซอถึง 19 ปี แล้วผันตัวไปประกอบอาชีพเกษตรกรเพื่อเลี้ยงดูครอบครัว เมื่ออายุ 44 ปี ก็กลับมาประกอบอาชีพซอซอจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าแม่ครูเพลงซอทั้ง 4 ท่านทำหน้าที่เป็นภรรยาที่ดีตามคุณสมบัติของผู้หญิงล้านนาที่พึงปฏิบัติต่อสามีอย่างครบถ้วน

อาชีพซอซอ แม่ครูเพลงซอ 3 ท่าน ได้แก่ แม่ครูจันทร์สม สายธรา (ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2539)

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพการบริการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ (ศิลปินแห่งชาติ สาขา ศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ประจำปี 2555) และ แม่ครูบัวตอง แก้วฝั้น ใช้ชีวิตและประกอบอาชีพอยู่ใน จ.เชียงใหม่ จะมีงานขอในเทศกาลและพิธีกรรมต่าง ๆ อยู่อย่างต่อเนื่อง แต่แม่ครูจำปา แสนพรม ย้ายเข้ามา อยู่กรุงเทพฯ เพื่อประกอบอาชีพช่างเสริมสวยทำให้หยุด ขับขอเป็นเวลา 4 ปี แต่กิจการก็ปิดตัวลง เมื่อหลังจาก ที่ได้ไปร่วมขับขอมงานบุญ จึงเริ่มหันมาประกอบอาชีพ ช่างขออีกครั้ง และได้เข้าไปปฏิสัมพันธ์กับชมรม นักศึกษาชาวเหนือของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆใน กรุงเทพฯ การแสดงของแม่ครูจำปา แสนพรม ไม่ค่อย ได้รับความนิยมเพราะคนในเมืองหลวงไม่เข้าใจภาษา พื้นบ้านภาคเหนือ เลยตัดสินใจลุกขึ้นยืนพ้องพร้อม กับขับขอไปด้วยเพื่อสร้างจุดสนใจ ซึ่งเป็นการแหวก ขนบในการขับขอ หลายงานใช้วิธีการซื้อขอ โดยใช้ เงินส่วนตัวที่เก็บหอมรอมริบจากการทำกิจการ เพื่อที่จะได้ขึ้นแสดง ช่วงหลังเริ่มเป็นที่รู้จักในวงการ ศิลปินในกรุงเทพฯ เมื่อมีงานเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม ล้านนา คณะขอของแม่ครูจำปา แสนพรม จึงมักถูก เชิญให้ไปแสดงอยู่เป็นประจำ ทั้งงานละครเวที ละคร โทรทัศน์ ภาพยนตร์ และโฆษณา จึงเป็นจุดเริ่มต้นทำให้แม่ครูจำปามีเงินทุนเลี้ยงกลุ่มคณะฯ และจัดตั้ง โรงเรียนสืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา กรุงเทพฯ ใน เวลาต่อมา

ครูผู้สืบสานศิลปวัฒนธรรมล้านนา การทำงาน อย่างมุ่งมั่นในอาชีพช่างขอของแม่ครูเพลงขอทั้ง 4 ท่าน เป็นที่ยอมรับในระดับประเทศและนานาชาติ จนได้รับเชิญเป็นวิทยากรเพื่อเผยแพร่และสาธิต การขับร้องเพลงพื้นบ้านตามหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับ ศิลปวัฒนธรรมอย่างสม่ำเสมอ และยังเป็น ผู้อำนวยการก่อตั้งโรงเรียนสืบสานศิลปวัฒนธรรม

ล้านนา ซึ่งเป็นพื้นที่ศูนย์รวมของศิลปินพื้นบ้านใน แขนงต่าง ๆ ได้พบปะแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เปิดกว้าง ให้กับเยาวชนในชุมชน นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่ สนใจทั่วไป เข้ามาศึกษาศิลปวัฒนธรรมล้านนา ได้แก่ ดนตรีพื้นบ้านล้านนา การขับเพลงขอ นาฏศิลป์ พื้นบ้าน ภาษาโบราณล้านนา เป็นต้น จนภายหลังแม่ ครูเพลงขอเหล่านี้ได้รับยกย่องในฐานะบุคคลดีเด่น ทางวัฒนธรรม สาขาศิลปะการแสดง (เพลงพื้นบ้าน) ทั้งในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

แม่ครูจันทร์สม สายธารา

แม่ครูบัวซอน ถนอมบุญ

แม่ครูจำปา แสนพรม

แม่ครูบัวตอง แก้วฝั้น

ภาพที่ 1 แม่ครูเพลงขอทั้ง 4 ท่าน
ที่มา : วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ, (2554)

เมื่อผู้วิจัยศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในภาพยนตร์ เกี่ยวกับชีวประวัติศิลปินที่มีชื่อเสียง และแม่ครูเพลง ขอ จำนวน 4 ท่านแล้ว นำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์ เพื่อลำดับโครงสร้างการเล่าเรื่อง ดังนี้

³ หมายถึงการนำคณะขอเข้าไปร่วมงานแสดง แต่ต้องจ่ายเงิน แก่ผู้ว่าจ้าง โดยตัวเองจะไม่ได้รับค่าตอบแทนใดๆเลย

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ตารางที่ 1 โครงสร้างลำดับขั้นตอนการเล่าเรื่อง

ความขัดแย้ง (Conflict)	ตัวคนที่อยากเป็นกับสิ่งที่สังคมสร้างกรอบ ขึ้นมา => บทบาท/หน้าที่ ของผู้หญิงที่เป็น แม่และเมียที่ดี
จุดหักเห (Crisis)	หยุดขับขอยเพราะปัญหาครอบครัว แต่ยังทำ หน้าที่เป็นแม่บ้านที่ดี เลี้ยงดูลูก ประณิบัติ สามี ทำงานบ้าน ฯลฯ และการกลับมาขับขอย ส่วนใหญ่เกิดจากเพื่อนบ้าน หรือคนรู้จัก ชักชวนให้มาร่วมขับขอยในงานบุญ หรือ เทศกาลต่างๆ (เป็นคนที่ยึดมั่นมานาน)
เป้าหมาย (Goal)	มีใจมุ่งมั่นในการขับขอย เพื่อต่อสู้กับปัญหา อุปสรรคของครอบครัว และชีวิตคู่ ใช้เพลง ขอเป็นจิตวิญญาณหล่อเลี้ยงและดำเนินชีวิต

จากนั้นนำข้อมูลต่างๆมาเรียบเรียงและนำเสนอ
ผู้เขียนบทพัฒนาต่อไป ซึ่งบทใหม่นี้ใช้กลวิธีการเล่า
เรื่องแบบสากลพร้อมกับเพลงขอ ทำให้เกิด
“โครงสร้างบทละคร” แบบลูกผสม (Hybrid) ที่
นำเสนอผ่านตัวละครหญิงชื่อ “ศศิวิภา ริชาร์ดสัน”
ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงเรื่องราวและลักษณะของตัวละคร
หญิงอาวุโส (ศศิวิภา ริชาร์ดสัน) ได้ออกมาเล่าประวัติ
ตัวเองในวันครบรอบ 10 ปีแห่งการรับรางวัลแม่ดีเด่น
ด้านอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย เธอเริ่มเล่า
เรื่องตั้งแต่วัยเยาว์จนถึงปัจจุบัน ซึ่งทุกเหตุการณ์ล้วน
สำคัญต่อตัวละครในการเลือกเส้นทางชีวิตอาชีพช่าง
ขอ โลกของละครถูกจัดลำดับด้วยเวลา (Dramatic
time) เชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ในอดีตกับปัจจุบันที่
สัมพันธ์กับภูมิหลังของสังคม เวลา และบริบท
สภาพแวดล้อม แสดงให้เห็นถึงความคิดของตัวละครที่
เป็นปฏิปักษ์กับขนบประเพณีสังคมล้านนา เป็นผู้หญิง
ที่แสดงให้คนดูเห็นว่าไม่ชอบทำงานบ้าน รักอิสระ
เรียกร้องความเท่าเทียม ช่วงเวลาหนึ่งเธอได้แต่งงาน
กับสามีฝรั่งแล้วเดินทางไปอยู่ต่างประเทศพร้อม
เปลี่ยนนามสกุลเป็น “ริชาร์ดสัน” แต่สุดท้ายก็ไม่สามารถ
หลีกเลี่ยงหน้าที่ของความเป็นภรรยาที่ดี เธอจึง
ตัดสินใจกลับเมืองไทยมาประกอบอาชีพช่างขอ

เช่นเดิมจากนั้นเธอก็ได้เป็นแม่ครูทำหน้าที่อนุรักษ์
เผยแพร่วัฒนธรรมล้านนา เป็นที่ยอมรับและมี
ชื่อเสียงในระดับภาคและประเทศ จนได้รับรางวัลแม่
ดีเด่นด้านอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย แต่ก็
ปฏิเสธรางวัลนี้เพราะสับสนระหว่างบทบาทกับหน้าที่
ของผู้หญิง ความหมายของชีวิต ตำแหน่งที่ยืนอยู่ และ
หนทางที่จะเดินต่อไป

ส่วนบทขอผู้วิจัยได้ขอความอนุเคราะห์
แม่ครูจำปา แสนพรม แต่งบทขอ (เนื้อหาของบทขอ
กำหนดโดยผู้เขียนบท) ที่จะเล่าเรื่องไปพร้อมกับ
โครงสร้างเรื่องหลัก บทขอแต่งขึ้นใหม่เป็นทั้งส่วนที่
ช่วยเล่าเรื่อง ขับเน้นความรู้สึกของตัวละคร
ความต้องการ ความขัดแย้ง และบุคลิกลักษณะของ
ตัวละครในแต่ละช่วง ตัวอย่างเช่น

- บทขอตอบโต้ผู้หญิงล้านนา ใช้ในสถานการณ์
ที่ตัวละคร 2 ตัว ร้องโต้ตอบเกี่ยวกับคุณค่าของผู้หญิง
ล้านนา การประพาดิตนให้อยู่ในขนบธรรมเนียมที่ดี
ซึ่งบทขอนี้ทำให้เรื่องดำเนินไปสู่ฉากต่อไป

- ศศิวิภาได้กลับมาบ้านสามเฝ้าที่เมืองไทย
หลังจากไปใช้ชีวิตเมืองนอก แล้วรู้สึกว่าชีวิตไม่มี
ทิศทางหาที่พึ่งไม่ได้ จึงต้องเปล่งเสียงเอื้อนไม่เป็น
ภาษา คร่ำครวญเพื่อแสดงให้เห็นความรู้สึกเจ็บปวด
ของตัวละคร

- บทขอจีบหนุ่ม + ขอศีล 5 เหตุการณ์ที่
จั้นน้อย (ศศิวิภา ริชาร์ดสัน) ถูกว่าจ้างไปขับขอยใน
งานขึ้นบ้านใหม่ ขอไปด้วยก็จีบหนุ่มไปด้วย เจ้าของบ้าน
ไม่พอใจจึงกลับมาขอเรื่องศีล 5 บทขอนี้แสดงให้เห็น
ความขัดแย้งการกระทำของตัวละครที่สวนทางกับ
ขนบธรรมเนียมปฏิบัติของสังคม

บทการแสดงและบทขอที่แต่งขึ้นใหม่ถูกผนวก
เป็นโครงสร้างบทละครเพื่อลำดับเหตุการณ์ชีวิตของ
ตัวละครดังนี้

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ตารางที่ 2 โครงสร้างบทละคร ศศิวิภา ริชาร์ดสัน

โครงเรื่องใหม่	บทขอ	จึงเลือกไปใช้ชีวิตต่างประเทศ	- แม่หญิงชายตัวให้ฝรั่ง ผู้ชายไทยตุ้มให้เลือกแต่ไม่เอา เพราะหวังแต่จะสบาย
งานรับรางวัลเกียรติยศแห่งการอุทิศตน “แม่ดีเด่นทางอนุรักษ์และส่งเสริมวัฒนธรรมไทย” ความเป็นแม่/รางวัลศิลปิน ของศศิวิภา ริชาร์ดสัน	บทไหว้ครู - ร้องบทไหว้ครูแนะนำถึงการร้องเพลงขอ คืออะไร? เพื่อให้ผู้ชมเข้าใจและรู้จักเพลงขอคร่าวๆ	- ขับร้องงานบุญในต่างประเทศ จึงทำให้เป็นที่รู้จัก /ขัดแย้งกับสามีฝรั่ง/ความคาดหวังของผู้ชายจึงตัดสินใจกลับเมืองไทย	
ต่อตำนานกฎชนบประเพณี- ชีวิตวัยเด็ก สนุกสนาน ไม่ชอบงานบ้าน เรียกเรื่องความเท่าเทียม มีใจโลดแล่นทำให้เกิดความขัดแย้งกับพ่อ	ชีวิตวัยเยาว์ เล่าอดีตความหลังของครอบครัว -เอื้อย จ้อย(เพลงกล่อมลูก)	เริ่มต้นชีวิตใหม่ -กลับมาหาสามีเก่า อยู่กับลูกที่ไม่ใช่ลูกตัวเอง ทุนไม่ได้จึงเลือกออกจากบ้าน หลังเดิม กลับไปใช้ชีวิตที่เชียงใหม่ (เอื้อน จ้อย)	ขออารมณ์-ความรู้สึก - แสดงความสับสน อัดอั้น คับข้องใจ เรื่องไม่มีบทบาท ไม่มีหน้าที่ของความเป็นแม่ และพื้นที่ที่ตัวเองจะยืนหยัดในโลกใบนี้ ตั้งคำถามเกี่ยวกับความหมายของชีวิต ตำแหน่งที่เรายืนอยู่และหนทางที่จะดำเนินต่อไป ทำให้ปลงเสียงระบายความรู้สึก และอารมณ์ออกมาเป็นเสียงที่ไม่เป็นภาษา
ระบบความคิดแบบครอบครัว - ชีวิตอิสระ มีความสุขหวานชื่น - ความรักครั้งแรก หน้าที่ของผู้หญิง การเลิกกราและค้นหาเส้นทางชีวิตใหม่ที่ดีกว่า - การทำแท้ง ทั้งลูก และปฏิเสธชีวิตคู่ เข้าสู่เส้นทางอาชีพช่างขอ	เพลงจีบหนุ่ม + ขอศีล 5 - แหวกชนบการร้อง ผู้หญิงร้องเกี่ยวกับวาทะ ปฏิเสธต่อความคิดชายเป็นใหญ่ - ขอศีล 5เกี่ยวกับความขัดแย้งของกฎเกณฑ์สังคมให้คุณค่าย้อนแย้งคำสอน กับการปฏิบัติที่สวนทางกัน ความเป็นอิสระของชีวิต/การทำงาน นกน้อยในกรงทอง รู้สึกปลอดภัย ไม่ต้องดิ้นรน - คุณค่าของช่างขอ ออกจากกรอบ ดิ้นรน เลือกทางเดิน และสร้างความหวังใหม่ ออกจากบ้าน / เอื้อน จ้อย ร้องเพลงไม่เป็นภาษา	ตอนจบ - กลับมาบ้านเกิด ไร้ที่ทาง - ได้รับเชิญไปขอในงานวัฒนธรรมล้านนาที่ศูนย์วัฒนธรรม งานขอมีเข้ามาไม่ขาดสาย มีชื่อเสียงในระดับภาค และประเทศ	
ชีวิตบนเส้นทางอาชีพช่างขอ - มีความสุขกับการทำงาน ช่วงรุ่งโรจน์ ไม่ได้ให้เวลา กับความสุข/ความภาคภูมิใจ - สังคมที่เปลี่ยนไป เปื่องาน อยากมีชีวิตที่ตื่นเต้น	ทางเลือกของชีวิต - เพลงตอบโต้ผู้หญิงล้านนา ต้องรักษาชนบประเพณี รักนวลสงวนตัว นิทานสอนใจ/สาวเครือฟ้า นางบัวบาน ต้องขอข้าเพราะปล่อยมือปล่อยตัว ไปมัวเมากับหนุ่มต่างเมือง		

จากโครงสร้างบทละครจะเห็นว่าผู้วิจัยผู้เขียนบท และผู้แต่งบทขอ ร่วมกันพัฒนาบทโดยลำดับการเล่าเรื่องตามลักษณะแบบสากลที่มีตอนต้นตอนกลาง และตอนจบ ซึ่งมีเนื้อหา (Content) ในละครเกี่ยวกับเส้นทางของอาชีพช่างขอของแม่ครูเป็นบทละครแบบผสมระหว่างบทพูด (Text) กับบทขอถูกผนวกทั้งสองส่วนให้เป็นโครงเรื่องเดียวกัน เป็นการนำเพลงพื้นบ้านภาคเหนือนำมาเสนอในรูปแบบละครเวทีร่วมสมัย ซึ่งการสร้างสคริปต์ในลักษณะนี้สามารถยืดหยุ่น ปรับ ลด และเพิ่มบทเพื่อสร้างความเหมาะสมให้กับการแสดงได้

เนื่องจากละครเรื่องนี้เป็นละครพูดเดี่ยว (Solo Monologue) ที่ตัวละครต้องสามารถขับเพลงขอ มีประสบการณ์ในชีวิตมามากพอสมควร และ

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพการศึกษารองอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

มีความสามารถในการแสดงขั้นสูง ผู้วิจัยจึงเชิญแม่ครูจำปา แสนพรม มาเป็นนักแสดงหลัก เพราะมีคุณสมบัติเหมาะสม การทำงานในขั้นต้นเป็นการอ่านบทเพื่อตีความความต้องการหลักของตัวละครในเรื่อง (Action-internal) หลังจากนั้นเมื่อนำบทมาซ้อมกับนักแสดงในระยะแรก นักแสดงมีความกังวลเรื่องบทในช่วงชีวิตวัยเด็ก เพราะมีการกระทำ (Action) ที่ต้องใช้มือเปื้อนประจำเดือนไปป้ายเจดีย์แล้วหัวเราะเพื่อเยาะเย้ยพ่อที่เคยทำโทษเรื่องห้ามเข้าไปวิ่งเล่นในวัด เหตุการณ์นี้เสมือนเป็นตัวแทนที่บอกลักษณะนิสัยของตัวละครเป็นคนชอบตั้งคำถามและขัดต่อกฎระเบียบประเพณี แต่นักแสดงไม่กล้าเล่นเพราะพฤติกรรมของตัวละครขัดแย้งกับตัวนักแสดง โดยให้ทัศนะว่า “ผู้หญิงล้าช้าให้ความเคารพพระพุทธศาสนาอย่างสูงสุด บริเวณเจดีย์เป็นพื้นที่อันศักดิ์สิทธิ์ หรือแม้แต่เงาของเจดีย์ที่สะท้อนบนพื้นดินก็ห้ามเหยียบ” ผู้วิจัยจึงปรับบทให้มีความเหมาะสมกับนักแสดงคือเปลี่ยนเป็นเอน้ามูกไปป้ายเจดีย์ หรือเหตุการณ์ที่ตัวละครต้องเล่าเรื่องการทำ “แท้ง” ในชีวิตวัยสาว นักแสดงรู้สึกเขินอายและไม่อยากพูดถึงเรื่องนี้ เพราะดูรุนแรงเกินไป จึงปรับเป็นการนำเสนอภาพเคลื่อนไหวเชิงนามธรรมประกอบฉากหลังแทนคำพูดนั้น ดังนั้นเหตุการณ์ในบทละครหลายฉากเป็นสิ่งที่นักแสดงให้คุณค่า ไม่กล้าเอาความรู้สึกเข้าไปต่อรองกับความเชื่อของชุมชน การซ้อมและทำบทในลักษณะนี้จึงต้องใช้เวลาในการพัฒนาและปรับเปลี่ยนการกระทำ (Action) ให้มีความเหมาะสมกับนักแสดง

การทำงานกับนักแสดงอาวุโสที่เป็นช่างซอซึ่งมีความคุ้นเคยกับการแสดงแบบเอาใจและสังเกตการตอบรับระหว่างการแสดงกับคนดู เป็นเรื่องท้าทายของผู้วิจัยที่จะทำอย่างไรให้นักแสดงพื้นบ้านเล่าเรื่องชีวิตของตัวละครมีอายุราว 50 ปี ย้อนไปสู่วัยเด็กให้อยู่บนพื้นฐานความจริงและน่าเชื่อ ในช่วงแรกของการฝึกซ้อมนักแสดงยังมีความกังวลกับบทจนเกิด

การเกร็ง ทำให้การแสดงออกมาดูไม่เป็นธรรมชาติ แต่เมื่อให้นักแสดงค่อยๆผ่อนคลายแล้วคิดว่าตัวละครพูดก็เหมือนการร้องเพลงที่ต้องรู้ความหมายและจุดมุ่งหมายในการร้อง จึงทำให้การแสดง (Acting) มีความเป็นธรรมชาติมากขึ้น หรือให้นักแสดงทำความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งของ (อุปกรณ์ใช้ในการแสดง) ก็สามารถสร้างเรื่องราวและความทรงจำให้กับนักแสดงได้ เช่น การให้นักแสดงนั่งทอผ้าด้วยกี่กระตุกแล้วกล่อมเพลงลูกเพื่อผ่อนคลายความทรงจำไปสู่วัยเด็ก หรือดูภาพถ่ายคนรักปัจจุบัน เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นความต้องการที่จะเล่าเรื่องของชายแรกรัก เป็นต้น วิธีเหล่านี้ช่วยให้นักแสดงเริ่มค้นพบ รู้จักตัวตน ความสัมพันธ์ระหว่างร่างกายกับจิตใจ ความคิดและจุดมุ่งหมายของตัวละคร การค้นคว้าและการทำความเข้าใจกับตัวละครเป็นสิ่งสำคัญที่นักแสดงต้องใส่ใจมาก เป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักแสดงมีสมาธิอยู่กับตัวละคร สามารถควบคุมอารมณ์ให้อยู่กับความคิดของตัวละคร เชื่อมโยงให้สัมพันธ์กับการแสดง เกิดการเทียบเคียงระหว่างประสบการณ์จริงกับชีวิตของตัวละครที่ใกล้เคียงกัน ทำให้นักแสดงเข้าใจความต้องการของตัวละครอย่างลึกซึ้ง ลดปัญหาการสร้างภาพของตัวละครและการแสดงในจินตนาการไปก่อนแล้ว หรือการมีอารมณ์ฟูมฟายจมปลักกับเรื่องที่กระทบใจจากเรื่องชีวิตส่วนตัว

ดังนั้นเพื่อให้นักแสดงมีสมาธิกับบทบาทอย่างถูกต้อง นักแสดงควรต้องจดจำไว้เสมอว่า ไม่ว่า จะแสดงเป็นตัวละครตัวใด ต้องคิดถึงสิ่งที่ตัวละครตัวนั้นคิด ต้องสมาธิกับเหตุการณ์เฉพาะหน้า และความต้องการของตัวละครตัวนั้น ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องละคร คือ “คิดอย่างที่ตัวละครคิด” ตลอดระยะเวลาการแสดง (สดใส พันธุมโกมล, 2538)

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ภาพที่ 2 ศศิวิภา ริชาร์ดสัน กำลังเล่นเครื่องราวในวัยเด็ก (นักแสดง: แม่ครูจำปา แสนพรม)
ที่มา : วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ, (2555)

เสียงในละครเรื่องนี้ทดลองสร้างเสียงดนตรีและวิธีการขับร้องในวิธีที่แตกต่างจากแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นการพัฒนาเสียงดนตรีไปพร้อมกับการซ้อม เพื่อให้นักแสดงและนักดนตรีเข้าใจกลวิธีและเทคนิคการปรับเปลี่ยนเสียงดนตรีในลักษณะอื่นให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ (Interaction) จนสามารถถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของเรื่องไปในทิศทางเดียวกัน หรือการเลือกเครื่องดนตรีน้อยชิ้นเพื่อสร้างบรรยากาศในเรื่องทำให้ได้ยินเสียงความคิดของตัวละครมากขึ้น ผู้วิจัยค้นหาความพอดี ปรับ และลดทอน เพื่อให้เสียงดนตรีสอดคล้องกับการแสดง ดังนี้

1. นักดนตรีสวมบทบาทเป็นตัวละครไปพร้อมกับนักแสดง มีการตีความและสร้างสรรค์เสียงดนตรีให้เข้ากับสถานการณ์ในละคร เช่น การลดเสียงดนตรีที่ไม่ต้องบรรเลงประสานคู่กับการขับขอลดเวลาทำให้เห็นความรู้สึกของตัวละครหวนรำลึกภาพในอดีต อาทิ ฉากที่ศศิวิภา กำลังนั่งทอดผ้าด้วยก๊วยทุกแล้วขับเพลงกล่อมลูกเล่าเรื่องถึงแม่ของตัวเองในวัยเด็ก

2. การขับขอมไม่ใช่อาษาเพื่อขับเน้นความรู้สึกของตัวละคร สามารถให้ความหมายอย่างหลากหลาย เช่น ตัวละครอยู่ในภาวะของการตัดสินใจอัลดัน และเลือกเส้นทางของชีวิตที่ต้องเดินต่อไปข้างหน้า

3. ให้อิสระกับนักดนตรีสามารถดันสด (Improvisation) สร้างเสียงขับเน้นในจังหวะช้า-เร็ว ทำให้จังหวะในการดำเนินเรื่องสนุกและน่าติดตาม เช่น ฉากร้องเพลงปฏิพากย์ของตัวละคร 2 ตัว ที่นักแสดงต้องรับบทบาทในเวลาเดียวกัน แต่มีความแตกต่างทั้งความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกปฏิพากย์เรื่องการเป็นหญิงล่านา เสียงดนตรีบรรเลงในฉากนี้จึงแบ่งหน้าที่ของเครื่องดนตรีเพื่อสื่อความหมายแทนบุคลิกลักษณะของตัวละครทั้ง 2

ภาพที่ 3 ศศิวิภา ริชาร์ดสัน ขับขอมที่ไม่เป็นภาษา (นักแสดง: แม่ครูจำปา แสนพรม)
ที่มา : วนศักดิ์ ผดุงเศรษฐกิจ, (2555)

ขณะเดียวกันเสียงในละครมีความสัมพันธ์กับการใช้พื้นที่ในการแสดง (Space) เพราะการแสดงมีความใกล้ชิดกับผู้ชมมาก สามารถได้ยินแม้กระทั่งเสียงหายใจของตัวละคร ดังนั้นการใช้พื้นที่ว่างบนเวทีเพื่อสร้างความเหมาะสมระหว่างการแสดงกับพื้นที่นั้นทำให้ผู้ชมรู้สึกร่วมไปกับเหตุการณ์ต่างๆในละคร ทั้งนี้เป็นการฝึกให้นักแสดงได้เรียนรู้การใช้พื้นที่ว่างให้เกิดประโยชน์ มีจินตนาการไปกับเหตุการณ์หรือสถานที่ต่าง ๆ ในความทรงจำของตัวละคร เช่น บ้านของตัวเอง สถานที่ทำงาน และเทศกาลงานบุญ ฯลฯ ได้อย่าง

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

น่าเชื่อและสมจริง ฉะนั้นภาพที่เกิดขึ้นบนเวทีจะให้ความรู้สึกหลากหลายเสมือนผู้ชมกำลังดูเรื่องราวชีวิตของตัวละครที่กำลังเดินทางต่อสู้เพื่อความฝัน

ผลการอภิปราย

ละครเรื่องนี้นำเสนอภาพ และการขับเพลงพื้นบ้านภาคเหนือมีความแตกต่างจากการแสดงแบบดั้งเดิมที่ผู้ชมคุ้นเคยซึ่งมักจะเล่าเรื่องคติสอนธรรมสอดแทรกผ่านนิทานหรือเรื่องเล่ามุขปาฐะ ผู้ชมจะรู้สึกสนุกเหมือนได้ผจญภัยไปกับตัวละคร ได้เห็นและฟังสาระของศิลปินหญิงล้านนาที่โลดแล่นอยู่ในอาชีพช่างซอ การตัดสินใจเลือกของเธอแสดงให้เห็นถึงความเด็ดเดี่ยวและความมุ่งมั่นในเสียงเพลง ยึดมั่นในจิตวิญญาณช่างซอ เป็นผู้หญิงที่เติบโตจากชนบทประเพณีอยู่ในสังคมที่ให้คุณค่า “ผู้หญิง” เป็น “แม่และเมีย” ทำให้การใช้ชีวิตของผู้หญิงอยู่กับความคาดหวัง และถูกจำกัดอิสรภาพ ผู้หญิงหลายคนอดทนเพื่อทำหน้าที่แม่และเมียที่ดี ทำงานหนัก ต่อสู้เพื่อความสมบูรณ์แบบของ “ครอบครัว” เรื่องเหล่านี้มีอยู่จริงแต่เรามักจะเลยจนไม่เห็นคุณค่ามันอย่างแท้จริง ผู้วิจัยตั้งคำถามเกี่ยวกับการที่สังคมให้คุณค่า “ความเป็นผู้หญิง” ที่ถูกห่อหุ้มไปด้วยวาทกรรมแท้จริงแล้วเราใช้อะไรเป็นมาตรวัดความดีงามในการเป็นหญิงไทยต้นแบบ ดังเหตุการณ์ในละครที่ศศิวิภา รัชารัตน์ ได้รับรางวัลยกย่องให้เป็น “แม่ดีเด่นด้านอนุรักษ์และวัฒนธรรมไทย” แต่เธอกลับปฏิเสธการไปร่วมงานและรับรางวัลดังกล่าว

การทำงานในลักษณะรวบรวมความคิดและพัฒนางานร่วมกันจากผู้เชี่ยวชาญหลายฝ่าย ละครจึงมีลักษณะลูกผสม (Hybrid) มีการสร้างเรื่องราวจากบทในลักษณะต่างๆทั้งที่เป็นความรู้แบบละครร่วมสมัย การขับเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ การสื่อสารด้วยมัลติมีเดีย ผูกกันเข้าเป็นละครเรื่องเดียวกัน ทำให้เกิดโครงสร้างของบทที่สามารถปรับเปลี่ยนให้

เหมาะสมกับนักแสดงหญิงอาวุโสที่มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิต บทละครบางเหตุการณ์บางเรื่องราวมีความใกล้เคียงกับชีวิตจริงของนักแสดง นักแสดงจะรู้สึกเห็นใจตัวละคร ตั้งคำถาม และวิพากษ์กับสิ่งที่ตัวละครตัดสินใจ ไม่ได้มุ่งไปที่เป้าหมาย (Goal) ของตัวละครต้องการอย่างแท้จริง (Super Objective) การทำงานจึงดำเนินอยู่บนพื้นฐานของการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากศิลปินที่จะแสดงอย่างไรให้การแสดงดูน่าเชื่อ สมจริง และขับซอได้อย่างเหมาะสมกับการแสดง (Performance)

บทละครชิ้นใหม่สร้างสรรค์ขึ้นจากบทสัมภาษณ์และเรื่องใหม่ที่แต่งขึ้น ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล แล้วดำเนินการผลิตละครพบว่าละครสามารถสื่อสารกับผู้ชมด้วยกลวิธี ดังนี้

1. บทละครมีการพัฒนาจากชีวประวัติของแม่ครูเพลงซอทั้ง 4 ท่าน ถูกสร้างสรรค์ให้เป็นเรื่องใหม่ที่สามารถฉายภาพชีวิตของตัวละครซึ่งเป็น “ความทรงจำ” ไม่ได้เป็นเรื่องราวที่เกิดขึ้นในชีวิต แต่อาจจะเป็นเรื่องที่เกิดจากความคิดต่าง ๆ ของบุคคล สถานการณ์ในอดีต หรือเกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณีจากผู้ให้สัมภาษณ์เข้าไปมีประสบการณ์ร่วมสามารถสะท้อนความคิดทำให้รู้เรื่องราวชีวิตที่อยู่กับวัฒนธรรมและสังคม อันมีเวลาเป็นตัวขับเคลื่อนในการเชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์ทางสังคมกับเหตุการณ์ส่วนตัว ทั้งเป็นเรื่องธรรมดาหรือเรื่องพิเศษที่เกิดขึ้นจริงแล้วมีผลสะท้อนต่อชีวิตผู้ให้สัมภาษณ์ บทละครเรื่องใหม่นี้จะทำให้ผู้ชมเชื่อมโยงเรื่องราวตัวเองแล้วร่วมผจญภัยไปพร้อมกับตัวละคร

2. พัฒนาการแสดงด้วยวิธีการทำงานแบบประสานร่วม (Collaborate) ระหว่างผู้วิจัย ผู้เขียนบท และแม่ครูเพลงซอ ซึ่งเป็นการเปิดใจเรียนรู้แลกเปลี่ยนแนวคิดหรือวิธีการทำงานต่างมุมมอง สามารถประสานความคิดอันหลากหลายสู่การสร้างสรรค์งานร่วมสมัยที่เกิดการเลือกสรร

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพการบริการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

“วัตถุดิบ” ได้แก่ นักแสดงที่มีความสามารถในการแสดงขั้นสูง นักดนตรีพื้นบ้านที่พร้อมปรับเปลี่ยนวิธีในสร้างเสียงดนตรีในรูปแบบใหม่ให้มีความเหมาะสมกับละครล้านนาร่วมสมัยเรื่องนี้

3. การกำหนดเงื่อนไขให้เพลงพื้นบ้านภาคเหนือให้มีหน้าที่สื่อสารเหตุการณ์ บรรยายภาพ บ่งบอกลักษณะนิสัยและความคิดของตัวละครอย่างมีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างประสบการณ์ใหม่ให้กับผู้ชมในการรับฟังเพลงขอที่แตกต่างไปจากงานแบบดั้งเดิม

หัวใจสำคัญของละครเรื่องนี้คือเพลงพื้นบ้านภาคเหนือ ที่ทำให้การขับเพลงต่างไปจากเดิมที่ใช้เผยแพร่คำสอนทางศาสนา ประกอบพิธีกรรม หรือใช้ในเทศกาลสำคัญต่างๆ ที่แสดงให้เห็นถึงเรื่องราวและให้แง่คิดเตือนสติแก่ผู้ฟัง แต่บทขอใหม่ในละครเรื่องนี้ผู้วิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เป็นตัวแทนความคิดของตัวละคร 2) เป็นสถานการณ์ของเรื่อง 3) เล่าเรื่องทุกอย่างที่เกิดขึ้นในละคร การกำหนดหน้าที่ให้กับการขับเพลงทำให้นักแสดงสามารถเข้าใจจุดมุ่งหมายและความต้องการในการขับเพลงของแต่ละเหตุการณ์ กล้าที่จะอยู่กับความเจ็บ หรือการเปล่งเสียงไม่เป็นภาษาเพื่อสื่อสารความรู้สึกของตัวละคร การทำงานในลักษณะนี้อาจจะไม่ใช่วิธีที่นักแสดง นักดนตรีและผู้วิจัยคุ้นเคย แต่เป็นการจัดระบบความคิดเปิดรับแนวคิดของผู้ร่วมงานค้นหาวิถีเพื่อผสมผสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านกับละครเวทีร่วมสมัยให้มีความเหมาะสมกับ “การแสดง”

เมื่อโครงการวิจัยสิ้นสุดลง และได้นำเสนอผลงานต่อผู้ชม ค้นพบว่าการนำเสนอละครร่วมสมัยเรื่องนี้ มีวิธีการเล่าเรื่องแบบชีวประวัติสร้างงานจากการเก็บข้อมูล (Collective) เพื่อที่จะประกอบสร้างเรื่องใหม่ ดังที่ Smith and Watson (2001) ได้อธิบายถึงการเขียนชีวประวัติไว้ว่า

“การเขียนชีวประวัติ คือการเขียนเหตุการณ์ต่างๆ และสังคมในอดีต นั้นหมายถึงเราเขียนในสิ่งที่

สามารถอธิบายถึงตัวเราของเรา ซึ่งการที่เราจะเขียนได้ ก็ต้องรู้แวดวงสังคมที่เราอยู่หรือเกี่ยวข้อง และสิ่งที่เกิดขึ้นในแวดวงสังคมนั้นๆ ซึ่งก็คือประวัติศาสตร์ที่หมายรวมถึงเรื่องของครอบครัว เพื่อน สังคม ชั่ว เศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต และทัศนคติของผู้เขียน”

ดังนั้นคำตอบเรื่องการแสดงร่วมสมัยที่ใช้ความรู้ตะวันตก พัฒนางานจากกรอบเก่ามาความคิดหลักการตีความวิเคราะห์มาเพื่อใช้หาเหตุผลความต้องการ ทำให้ตัวละครมีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นการเล่าเรื่องของ “ศศิวิภา ธิราชรัตน์” เป็นการแสดงเส้นทางชีวิตที่ต่อสู้เพื่อความฝัน การตัดสินใจกลายเป็นตัวละครที่ผู้ชมเข้าถึงได้มองเห็นรับฟัง มีอารมณ์ความรู้สึกติดตามตัวละคร ละครได้แบ่งปันประสบการณ์ในแต่ละช่วงอายุ เคารพความเป็นเพื่อนมนุษย์ ร่วมเดินทางและต่อสู้เพื่อความฝันแสวงหา “พื้นที่” และมี “ทางเลือก” ที่เหมาะกับสถานการณ์และเวลา ละครล้านนาร่วมสมัยเรื่องนี้ อาจจะเป็นเหมือนแผ่นภาพชีวิตเล่าเรื่องของเรารู้ ทำให้ผู้ชมตระหนัก มีกำลังใจที่ยิ่งใหญ่ต่อสู้เพื่อความฝัน ให้คุณค่ามันอย่างจริงจัง ซื่อสัตย์กับความรู้จักและความต้องการของตัวเอง

ข้อเสนอแนะ

1. การเล่าเรื่องใหม่ที่น่าสนใจศิลปะการแสดงพื้นบ้านผ่านการแสดงละครเวทีร่วมสมัยบนเวทีจริง เป็นวิธีการสร้างสรรค์ที่ไม่มีใครทำมาก่อน ควรมีการสนับสนุนให้ทุนในการทำงานเช่นนี้เพิ่มขึ้น ในฐานะผู้วิจัยเป็นคนสมัยใหม่ การทำงานในลักษณะนี้เป็นโอกาสให้ผู้ทำงานใกล้ชิดกับศิลปะการแสดงพื้นบ้านของไทยมากขึ้น ต้องศึกษา วิเคราะห์ และพยายามค้นหาเทคนิค กลวิธี เพื่อประสานเพลงพื้นบ้านภาคเหนือกับการแสดงร่วมสมัยให้มีความพอเหมาะได้อย่างสมจริงและน่าเชื่อ เพื่อให้ผู้ชม

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

ในปัจจุบันเข้าใจ สามารถติดตามชีวิตของตัวละคร
สร้างการรับรู้หรือมีประสบการณ์ในการชมแสดง
พื้นบ้านภาคเหนือในลักษณะใหม่ที่ผู้ชมไม่คุ้นเคย

2. การสร้างสรรค์ละครน่าจะมีการนำ
การแสดงพื้นบ้านภาคเหนือรูปแบบอื่น ๆ ที่
นอกเหนือจากเพลงพื้นบ้านมาใช้ในกระบวนการ
สร้างสรรค์ละคร ตั้งคำถามและค้นหาคำตอบ
นำความรู้แบบดั้งเดิมมาสร้างงานร่วมสมัย ทำให้เกิด
พื้นที่รูปแบบใหม่ให้กับการแสดงพื้นบ้าน โดยเป็น
การผสมผสาน และบูรณาการกับละครเวทีสมัยใหม่
ทำให้ผู้ชมในปัจจุบันได้เข้าถึงศิลปวัฒนธรรมไทย
ง่ายขึ้น

3. ละครควรได้รับการเผยแพร่สู่สาธารณชน
ในวงกว้างและหลากหลายพื้นที่ หรือมีการจัดทำ
ออกมาในรูปแบบวีดิทัศน์เพื่อใช้ในการเผยแพร่
แล้วจัดเก็บข้อมูลเพื่อวิเคราะห์และสังเคราะห์ผล
การใช้สื่อการแสดงพื้นบ้านผ่านละครร่วมสมัย อันจะเป็น
ประโยชน์ในการประยุกต์และนำไปปรับใช้ในงาน
ละครเวทีร่วมสมัยแบบนี้ในคราวต่อไป

4. ผู้ชมควรได้รับชมละครที่พัฒนามาจาก
ภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทยที่มีรูปแบบการแสดง
แตกต่างไปจากเดิมหลากหลายรูปแบบ นำเสนอ
ความคิดที่สะท้อนค่านิยม วิถีชีวิต ขนบประเพณีของ
ไทยที่สังคมให้ “คุณค่า” นำไปสู่การวิพากษ์วิจารณ์ที่
ทำให้เกิดการวิเคราะห์ แล้วผู้ชมมีทัศนะใหม่ ในการรับรู้
สิ่งที่ละครต้องการจะสื่อสาร

Reference

Damrhung, P. (2006). *The Legend Retold 4
Sita: The Honor of Ram?*. Bangkok:
Thailand Research Fund (TRF).

Padungsestakit, W. (2008). *The Study of Phra Lor
: Creating a New Theatre Script and
Choreography by Analyzing The Script
and Character of The Old Lakorn
Panthang (Hybrid Dance Theatre) “Phra
Lor” Script*. Master’s thesis for Dramatic
Arts Faculty of Arts, Chulalongkorn
University.

Padungsestakit, W. (2012). *Contemporary
Theatre Creation developing from
the Northern Folk song: Case Study
of Sasiwipha Richardson*. Bangkok:
Institute for Research and
Development, Suan Sunandha
Rajabhat University.

Pantoomkomol, S. (1995). *Performing Arts
(Contemporary Play)*. Bangkok:
Chulalongkorn University Press.

Smith and Watson. (2001). *Reading
Autobiography: A Guide for Interpreting
Life Narratives*. 2nd edition. The University
of Minnesota Press.

Sukeeson, K. (2008). *A Study on Saw: The
Folk Song From Chaing Mai Province
a Case Study of Buasorn
Thanomboon*. (Master’s thesis).
Bangkok, Srinakharinwirot University.

Tess Coslett, Celia Lury and Penny
Summerfield. (2000). *Feminism &
Autobiography: Texts, Theories,
Methods (Transformations)*. 1st
Edition. Routledge. Taylor and Francis
Group.

วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ได้รับการประเมินคุณภาพวารสารวิชาการอยู่ในฐานข้อมูล TCI กลุ่ม 1

Interview

Kaewphan. B., Northern folksong artists. (23
March 2011). Interview.

Saithara, C., National Artist in Performing Arts
(Folk Song) 1996 . (20 March 2011).
Interview.

Seanprom. J., Northern folksong artists. (17
April 2011). Interview.

Thanornbun. B., National Artist in Performing
Arts (Folk Song) 1996. (21 March
2011). Interview.